

Handlingsveileder

Fra utenforskap til innenforskap

Handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme - 2016 til 2020

FÆRDER
KOMMUNE

Innhold

<i>Innhold</i>	1
1. <i>Om handlingsplanen</i>	2
2. <i>Tiltak</i>	3
3. <i>Definisjoner og sentrale begrep</i>	4
4. <i>Taushetsplikt og ansvar</i>	5
5. <i>Planer, organisering og samarbeid</i>	7
6. <i>Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer</i>	8
7. <i>Hva gjør jeg ved bekymring?</i>	11
8. <i>Slik går du i dialog</i>	13
9. <i>Nettsider og telefonnummer</i>	15

1. Om handlingsplanen

Denne handlingsplanen er basert på Nasjonal handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme, nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme, det er også hentet tekst fra andre kommuners handlingsplaner, slik Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging oppfordrer til. Handlingsplanen er tilpasset lokale forhold i Færder kommune.

Handlingsplanen er ment å gi kunnskap om hvordan en kan forebygge og agere på området radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Planen presenterer sentrale begrep, den tar for seg signaler som kan gi grunn til bekymring, organiseringen av arbeidet i Færder kommune, likeledes aktuelle tiltak i kommunene. Planen inneholder en handlingsrettleder, tips om hvordan å gå i dialog, samt viktige telefonnummer, nettsider og annen informasjon.

Det er viktig å presisere at eksisterende tjenester og tiltak benyttes i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Det forebyggende arbeidet skjer hver dag i barnehage, skole og på NAV. Likeledes er Helsetjenesten for barn og unge, Barneverntjenesten, Bolig for enslige mindreårige flyktninger, Familien Hus sentrale aktører for å forebygge både på et primært og sekundært nivå. Alvorlige bekymringer meldes av Tønsberg politistasjon til Politiets sikkerhetstjeneste(PST).

Det tverrfaglige arbeidet med forebygging foregår etter de samme prinsippene som forebygging av annen kriminalitet. Et inkluderende lokalmiljø der alle har mulighet for deltagelse ut ifra sine egne ressurser og interesser virker forebyggende både på sosial utstøting, marginalisering og kriminalitet.

Planen gjelder fra 2016 til 2020, og skal evalueres årlig

Planen gjelder alle aldersgrupper og er for både ansatte og kommunens befolkning for øvrig.

1. Tiltak

Sikre samordning, koordinering og samarbeid	- Nasjonal handlingsplan – oppfølging - Ansvar: Ledergruppe Familiehus/SLT - Lokal handlingsplan – forankring. - Ansvar: Ledergruppe Familiehus/SLT, Politisk behandling. - Lokal handlingsplan – årlig evaluering og kontinuerlig videreutvikling - Ansvar: SLT- koordinator - Samarbeidsforum: Politiråd - Ansvar: Politistasjonssjef og Ordfører - Fora for drøfting av bekymring - Ansvar barn og unge: Familiens Hus/ Ressursgruppen - Ansvar voksne: NAV - Utvikle modell for systematisk avdekking og iverksetting av tiltak rettet mot risikogrupper og enkeltpersoner Ansvar: Tverrfaglig koordinator/Familiens Hus/SLT
Sikre et trygt og inkluderende nærmiljø	- Trygt og inkluderende læringsmiljø. - Ansvar: Virksomhet Skole og barnehage - Undervisningsopplegg om radikaliserings og hatkriminalitet Ansvar: Virksomhet Skole/Nøtterøy VGS/SLT-koordinator
Sikre tett og målrettet oppfølging av ekstreme personer og miljøer	- Forebygging - Ansvar: Familiens Hus/ SLT-koordinator, NAV og Politiet - Bekymrings-, avklarings- og oppfølgingssamtaler - Ansvar: Politiet i samarbeid med aktuelle instanser - Veiledning og informasjon til foresatte, ektefeller og familie - Ansvar: Politiet i samarbeid med aktuelle instanser - Ut av ekstreme nettverk og miljøer - Ansvar: Politiet i samarbeid med aktuelle instanser - Ungdomsoppfølging og ungdomsstraff - Ansvar: Konfliktrådet - Samfunnsstraff og fengsel Ansvar: Kriminalomsorgen
Sikre informasjon, kunnskap og felles møtearenaer	- Lokal handlingsplan Færder kommunes hjemmeside - Ansvar: SLT-koordinator/ kommunikasjonsansvarlig - Kurs, fagsamling og opplæring for ansatte. - Ansvar: Politiet/SLT- koordinator - Søke midler til kriminalitetsforebyggende arbeid. - Ansvar: SLT-koordinator - Presentere handlingsplanen for ansatte og politikere. Ansvar: SLT-koordinator

2. Definisjoner og sentrale begrep

Hva betyr radikalisering, voldelig ekstremisme og radikaliseringsprosess?

Det er viktig å skille mellom radikalisering og det å være radikal. Begrepet radikal brukes om det som er omveltende og ytterliggående. Radikale holdninger og handlinger kan gjøre seg gjeldende innenfor både politikk, religion, etikk, kunst og kultur og så videre.

Det er ikke ulovlig å være radikal. Ofte brukes begrepet med et positivt ladet fortegn.

Radikalisering derimot viser til en prosess der en person eller gruppe i økende grad aksepterer bruk av vold som virkemiddel for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål, og hvor voldelig ekstremisme kan bli en følge.

Voldelig ekstremisme betyr i denne kontekst aktiviteten til personer og grupperinger som er villig til å bruke vold for å nå sine politiske, ideologiske eller religiøse mål. Med ekstremisme menes her at man:

- kun aksepterer egne meninger og
- mener det er legitimt å ty til vold for å få gjennomslag for sine meninger (politiske mål).

Noen forstår ekstremisme som ekstreme meninger, meninger som skiller seg veldig mye fra flertallets meninger. Demokratisk sett er det imidlertid viktig å skille skarpt ved legitimering av vold.

Radikaliseringsprosesser kan variere fra person til person og fra gruppe til gruppe, og **kan skje innen alle typer av livssyn, kulturell bakgrunn og politiske retninger**. Prosessen kan skje gradvis over lengre eller kortere tid, men også fremstå som en akutt endring hos en person.

Radikaliseringstunnelen

Radikaliseringsprosessen kan sammenlignes med å være i en tunnel. I radikaliseringstunnelen vil et individ bli eksponert for et snevert og ensidig syn på verden. Radikalisering kan foregå både gjennom fysiske og virtuelle møter.

Det er ikke et entydig svar på hva som skjer med en person i en radikaliseringsprosess. Det vi vet er mangel på sosial tilhørighet ofte har vesentlig betydning for prosessen. Noen sentrale faktorer kan være mangel på identitetsfølelse, endring av vennekrets og tilbaketrekking fra samfunnet. Å ha begått kriminelle handlinger eller personlige egenskaper som å være lett påvirkelig, er også viktige momenter.

Prosessen karakteriseres gjerne ved utvikling av:

- Et ensidig verdensbilde.
- En oppfatning av å eie den objektive sannheten.
- En oppfatning av at hensikten helliger midlene.
- Et fiendebilde med «vi og de andre» forestillinger, som kan brukes for å rettferdiggjøre og berettige bruk av vold.
- En aksept for bruk av vold for å nå politiske mål
- En opplevelse av at situasjonen er så akutt og alvorlig at drastiske handlinger rettferdiggjøres som nødvendige.

3. Taushetsplikt og ansvar

Taushetsreglene skal følges og i disse reglene ligger det rom for tolkning. Det er viktig at reglene tolkes slik at de fremmer det forebyggende arbeidet gjennom godt tverretatlig og tverrfaglig samarbeid, og allikevel ivaretar både personvern og de involvertes beste.

Ved utveksling og annen håndtering av informasjon om mennesker som er i radikaliseringsprosess, gjelder de samme regler for håndtering av personopplysninger som ellers gjelder for tjenestene.

Offentlige tjenestemenn og andre som utfører tjeneste eller arbeid for det offentlige har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13. I tillegg er ulike profesjonsgrupper og ansatte i bestemte deler av tjenesteapparatet underlagt særskilte taushetspliktsregler som kan være strengere enn reglene i forvaltningsloven.

Regler for sensitive personopplysninger kan være relevant. Bl.a. er unges politiske eller religiøse oppfatning å anse som en sensitiv personopplysning, jf. Personopplysningsloven § 2, 8) a) (lov nr. 32/2000).

Avvergeplikten

Alle har en plikt til å avverge nærmere angitte straffbare handlinger. Dette følger av straffeloven § 196. Avvergingsplikt inntreffer når man holder det for sikkert eller mest sannsynlig at den aktuelle straffbare handlingen vil bli eller er begått. I slike tilfeller opphever avvergingsplikten en eventuell taushetsplikt. Det er også straffbart å medvirke til brudd på avvergeplikten, for eksempel ved å overtale noen til ikke å melde fra til politiet.

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten i Færder Kommunes primære oppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. For å kunne utføre denne oppgaven på en best mulig måte er barneverntjenesten på den ene siden avhengig av å kunne innhente, motta og videreformidle opplysninger. På den andre siden er opplysninger i

barneverntjenestens saker ofte av personlig og sensitiv karakter. Det er derfor viktig å sikre at disse opplysningene ikke videreformidles i større grad enn nødvendig og at de håndteres på en slik måte at hensynet til personlig integritet, personvern og tillit til barnevernet ivaretas.

Bestemmelsene om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt som gjelder for barneverntjenesten bidrar til å sikre at disse til dels motstridende hensynene blir avveid og ivaretatt.

NAV

Taushetsbelagte opplysninger, som hvorvidt en person mottar tjenester etter gjeldende lovverk eller om avgjørelser som er truffet, kan bare gis til andre forvaltningsorganer når dette er nødvendig for å fremme oppgavene til NAV Færder, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig helseskade. Tilsvarende gjelder for å gi opplysninger om og eventuelt anmelde, lovbrudd til politiet. Dette er et snevrere unntak enn det som følger av forvaltningsloven, og er begrunnet i behovet for å kunne etablere og beholde et åpent tillitsforhold mellom NAV og tjenestemottaker.

Barnehage

Barnehagene i Færder Kommune har ansvar for å ivareta, følge opp og melde fra om bekymringer for et barn. Barnehagene er i seg selv et forebyggende tiltak ved sin formidling av et helhetlig menneskesyn. Utvikling av sosial kompetanse er sentral for at barnet skal lykkes, trives og føle seg verdsatt som en likeverdig deltaker i samspill med andre. Barnehagene samarbeider tett med foresatte og veileder og støtter, der det er behov for det. Barnehageloven §§1, 21,22.

Skole

Skolene i Færder Kommune har et ansvar for å ivareta, følge opp og melde fra om bekymringer. Tidlig involvering er et sentralt grunnprinsipp. Skolene skal arbeide med forebyggende tiltak, og krav til skolen om elevers rett til et godt psykososialt læringsmiljø skal følges. Dette er nedfelt i [Opplæringsloven § 9a-1](#).

Lover og regelverk for samarbeid, informasjon og lagring av informasjon m.m. gjelder. Regler for sensitive personopplysninger kan være relevant, det vil si at unges politiske eller religiøse oppfatning er å anse som en sensitiv personopplysning, jf. Personopplysningslovens § 2. Et samarbeid bør bygge på samtykke fra den unge og dennes foreldre eller foresatte.

Helse

Offentlige tjenestemenn og andre som utfører tjeneste eller arbeid for det offentlige har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13. I tillegg er ulike profesjonsgrupper og ansatte i bestemte deler av tjenesteapparatet underlagt særskilte taushetspliktsregler som kan være strengere enn reglene i forvaltningsloven. Det gjelder for eksempel for helsepersonell, som er underlagt en omfattende taushetsplikt i helsepersonelloven § 21. Helsepersonell har adgang til å utveksle informasjon med annet helsepersonell når de samarbeider om helsehjelp (helsepersonelloven §§25 og 45). Under visse omstendigheter har helsepersonell plikt til å gi opplysninger videre til barnevernet (helsepersonelloven § 33) og politi og andre nødetater (helsepersonelloven § 31). Taushetsplikten kan også oppheves ved at den som opplysningene gjelder (eller foreldrene til mindreårige), samtykker til at opplysningene gis videre til andre.

Politi

Politiets fremste oppgave er å forebygge og bekjempe kriminalitet. Dette krever godt samarbeid med ulike aktører, og politiets taushetsplikt og opplysningsplikt er godt regulert.

Politiets taushetsplikt

Politiets taushetsplikt er regulert i [politiregisterloven kapittel 5 og 6](#) se spesielt [politiregisterloven § 27](#). Se også [politiregisterforskriften kapittel 58 - politiregisterforskriften § 58-7](#) som omhandler spesielt opplysninger ifm. bekymringssamtaler. Se også [politiloven § 24](#)

Politiets plikt til samarbeid

Politiets plikt til samarbeid med andre etater er regulert i [politiloven § 2 nr. 6](#) og [politiinstruksen § 15-1](#)
Politiets opplysningsplikt:
Politiets ansvar for å melde i fra til andre etater er hjemlet i [barnevernloven § 6-4](#), [politiloven § 12-4](#)

Konfliktrådet

Konfliktrådet arrangerer møter mellom parter i konflikter som oppstår fordi én eller flere personer har påført andre en skade, et tap eller en annen krenkelse. Konfliktrådet gjennomfører de strafferettslige reaksjonene mekling i konfliktråd, ungdomsoppfølging og ungdomsstraff. De to sistnevnte reaksjonene gjelder personer mellom 15 og 18 år, hvor ungdommen får tett oppfølging for en periode fra seks måneder til to år gjennom et individuelt tilpasset oppfølgingsteam, hvor både politi, barnevern og andre fra det private og offentlige nettverket er med.

Konfliktrådet kan tilby ulike møte-arenaer, dvs. tilrettelagte møter og stormøter, og kan også behandle saker direkte fra en av partene eller fra en offentlig instans. Dette kan involvere familie, skole og øvrig nettverk i lokalsamfunnet. Konfliktrådets taushetsplikt er regulert i Konfliktrådslovens § 9, jf. forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

4. Planer, organisering og samarbeid

Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme

Justis- og beredskapsdepartementet lanserte 17. april 2015 en nasjonal veileder, som kommunene kan bruke i det viktige arbeidet med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Se veilederen her: [Nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme](#)

Lokalt samarbeid mot voldelig ekstremisme i Færder Kommune

Færder kommune, Vestfold fylkeskommune, Vestfold politidistrikt og Politiets sikkerhetstjeneste (PST) er sentrale aktører i det forebyggende arbeid i Færder. Politirådet i Færder, og SLT-koordinator har ansvar for å koordinere og iverksette forebygging lokalt. En bred, god og konstruktiv dialog er en forutsetning for og lykkes.

SLT-modellen i Færder

Gjennom tverrfaglige og tverretatlige samarbeidsfora søker vi å avdekke bekymringer i ungdomsmiljøene og iverksette tiltak. SLT har samarbeids-møter med ungdomsskolene, videregående skole, Barnevern-tjenesten, Helsetjenesten for barn og unge, PPT, Familiens hus, Politiet og Utekontakten. I enkelte møter deltar også NAV. Forebygging av voldelig ekstremisme er en del av SLT arbeidet.

Færder kommune har iverksatt en egen tverrfaglig ressursgruppe (2015), som skal jobbe forebyggende mot voldelig ekstremisme og radikaliserings. Målet for gruppen er å fange opp personer i risikozonen så tidlig som mulig, og møte dem med tiltak som virker.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

PST er en særskilt polititjeneste direkte underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. PST er en landsdekkende tjeneste med lokale enheter i politidistriktene. PST forebygger rekruttering til voldelig ekstremisme dels gjennom egne aktiviteter og dels gjennom samarbeid med andre instanser som politi og kommuner.

Du kan lese mer om PST – eller tipse PST her: www.pst.politiet.no

5. Mulige risiko- og beskyttelsesfaktorer

Risikofaktorer er en fellesbetegnelse brukt om forhold som øker faren for at personer utvikler problemer. Tilsvarende brukes beskyttelsesfaktorer om forhold som demper risikoen for å utvikle problemer når risikofaktorer er til stede.

Både risiko- og beskyttelses-faktorer finner du på alle nivåene, struktur, samfunn, relasjon og individ.

Risiko- og beskyttelsesfaktorer er av stor betydning når det gjelder forebyggende innsats mot risikogrupper. Ved å redusere risikofaktorene og forsterke beskyttelsesfaktorene blir risikoen lavere for uheldig utvikling.

Opplevd utenforskap og krenkelser

Felles for mange personer som søker seg til ekstremistiske miljøer er opplevelse av utenforskap; og ikke passe inn eller følelsen av å mislykkes i barnehagen og på skolen, blant klassekamerater, i arbeidslivet, i lokalmiljøet eller i samfunnet.

De kan også oppleve relasjonelle utfordringer med å knytte seg til etablerte sosiale grupper. Flere har på ulike måter opplevd krenkelser i livet, som mobbing og mishandling, destruktive familieforhold med rusmisbruk og vold, dårlig økonomi eller arbeidsløshet.

Noen har også en følelse av å bli krenket av samfunnet, at de blir marginalisert eller diskriminert som individ eller gruppe. En eller gjentatte krenkelser kan lede til et forenklet og et generalisert syn på både mennesker og religion. I ulike destruktive og udemokratiske miljøer vil personen få bekreftelse og støtte for sine negative/destruktive følelser.

Søken etter mening og tilhørighet

Mange ekstreme miljøer som enten er ideologisk og/eller religiøst forankret vil kunne forsterke et inntrykk av «oss mot dem.» Individet vil ofte bli presentert enkle svar og løsninger på de opplevde krenkelsene og føle sterk tilhørighet og beskyttelse. For noen oppleves de ekstreme grupperingene som eneste måte å bli sett og hørt for sine meninger. Omgivelsenes negative reaksjoner på de radikaliseres verdier, symboler og handlinger vil for flere være en siste bekreftelse på at de ikke passer inn. De kan også erfare at det gir status og makt når deres gruppetilhørighet skremmer andre. I dette ligger også muligheter til revansje og hevn.

Bekymringstegn og signaler

Det enkelte bekymringstegn gir i seg selv ikke nødvendigvis grunn til bekymring. Det er når flere bekymringstegn opptrer samtidig at det bør gjøres nærmere undersøkelser.

Noen tegn det er viktig å være oppmerksom på:

Interesser/utseende/symbolbruk

- Appellerer til og søker etter ekstremistisk materiale på nett
- Endrer utseende, klesdrakt m.m.
- Benytter symboler knyttet til ekstremistiske idealer og organisasjoner
- Slutter på skolen, med fritidsaktiviteter m.m.

Venner og sosialt nettverk

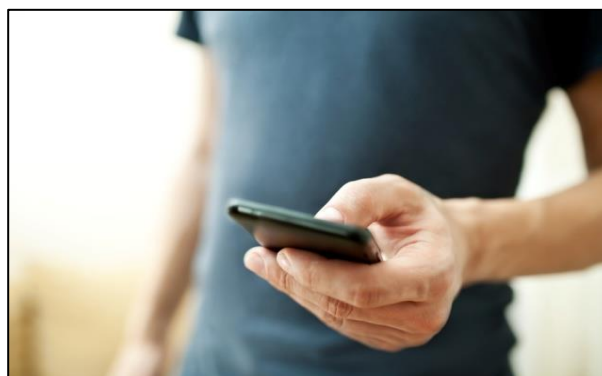
- Endrer nettverk og omgangskrets
- Omgås med personer og grupper som er kjent for ekstremisme
- Omgås i grupper der det utøves trusler, vold og/eller annen kriminell virksomhet
- Medlem i ekstremistiske grupper, nettverk og organisasjoner

Aktiviteter:

- Opptatt av ekstremisme på internett og sosiale medier
- Deltar på demonstrasjoner og voldelige sammenstøt med andre grupper
- Bruker trusler og vold som følge av ekstremisme
- Reisevirksomhet som kan føre til økt radikaliserings og kontakt med ekstremister

Uttalelser/ytringer

- Intoleranse for andres synspunkter
- Fiendebilder – «vi og dem»
- Konspirasjonsteorier
- Hatretorikk
- Sympati for absolutte løsninger som avskaffelse av demokrati
- Legitimerer vold
- Trusler om vold for å nå politiske mål

Press- og motivasjonsfaktorer

To begreper som ofte brukes internasjonalt for å belyse radikaliserings/avradikalisering er push (press-faktorer) og pull (motivasjonsfaktorer). Pressfaktorer viser til negative sosiale krefter og omstendigheter som presser en person ut av et miljø, dvs. det som gjør det ubehagelig og lite greit å være en del av et bestemt sosialt miljø, slik at man presses over i et annet miljø.

Motivasjonsfaktorer referer til faktorer som trekker og motiverer personen inn i, eventuelt over i, et nytt miljø.

Det er viktig å merke seg at tilstedeværelsen av risikofaktorer i seg selv ikke gir opphav til radikaliserings. De fungerer som tegn på omstendigheter som muliggjør at personen kan stå i fare for å radikaliseres.

Sårbarhet og risiko	
Press-faktorer	Motivasjons-faktorer
• Utenforskap • Opplevelse av diskriminering • Opplevelse av rasisme • Følelse av å bli krenket • Opplevelse av urettferdighet • Identitetssøkende • Dårlig selvfølelse • Manglende tro på løsninger via demokratiske midler • Traumatiske opplevelser • Meningsløshet	• Respekt • Anerkjennelse • Makt og kontroll • Føle at man gjør noe meningsfylt • Større hensikt med livet • Tilhørighet, fellesskap og identitet • Lojalitet til gruppe-medlemmene • Forbilder (forelskelse eller respekt) • Bekreftelse • Attraktive ideologiske argumenter • Spennning og eventyrlyst • Samfunnsengasjert

6. Hva gjør jeg ved bekymring?

Nedenfor presenteres forslag til fremgangsmåte i håndteringen av en bekymring for en person som står i fare for å bli radikalisert. Fremgangsmåten er basert på den nasjonale veileder for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme.

Trinn i håndtering av en bekymring

1	Bekymring	Ansatte som er bekymret vurderer mulige bekymringstegn/grunnlaget for bekymringen.
2	Drøft bekymringen	Drøft bekymringen med din nærmeste leder og kollegaer, og/eller med eksterne som har relevant kompetanse. Vurder om det er behov for å ta en nærmere samtale med den bekymringen gjelder. Det avtales eventuelt når og hvor dialogen skal foregå og hvem som i tilfelle skal gjøre det. Slike drøftinger må skje innenfor gjeldende regler om taushetsplikt. I Færder har vi eget kollegatime for barn, unge og familier hvor man blant annet kan drøfte denne type av bekymring. Kollegatime er tverrfaglig sammensatt og holder til på Familiens Hus. Gjelder bekymringen en voksen person uten barn, så kan NAV-leder kontaktes for drøfting.
3	Gå i dialog	Gå i dialog med personen (se kapittel om samtaleverktøy). Ved fortsatt bekymring etter samtalen kan du drøfte den med politi og/eller barnevern, og så ta stilling til hvorvidt en bekymringsmelding skal sendes til politi og barnevern.
4	Oppfølging	Klargjør hvem eller hvilken instans som er ansvarlig for den videre koordinering og oppfølging. Lag en plan for å jobbe helhetlig der relevante tverrfaglige ressurser inkluderes i videre oppfølging. Det anbefales å inkludere foresatte i arbeidet. Alvorlige bekymringer meldes til Politiet.

Hvilke personer/instanser kan du spille på?

Godt tverretattlig og tverrfaglig samarbeid er en forutsetning for å lykkes i det forebyggende arbeidet. Samarbeid og fordeling av ansvar for oppfølging av ulike oppgaver må på plass i alle lokalsamfunn. Dette gjelder både internt i kommunen og i den enkelte virksomhet, internt i politiet og mellom politi, Færder kommune og privat/frivillig sektor, lag og foreninger. Oppfølging av personer som kan bli rekruttert til eller som har deltatt i, konflikter eller kamphandlinger i utlandet uten å være del av regulære væpnede styrker (såkalte fremmedkrigere), blir viktig.

Fremmedkrigerproblematikk gir grunnlag for bekymring på flere plan. Det knytter seg både til handlinger som kan bli begått i en konfliktsone i utlandet, men også til at det utgjør en sikkerhetstrussel ved retur til Norge.

Før utreise

Ved bekymring for at en person kan være i ferd med å reise ut av landet for å delta i kamphandlinger som fremmedkriger skal lokalt politi varsles. **Tønsberg politistasjon** tar ansvar for eventuell kontakt med PST. Det skal sendes bekymringsmelding til **Barneverntjenesten** hvis den unge er under 18 år.

Barneverntjenesten bør vurdere å bruke akutthjemmel før utreise hvis de unge er umyndige.

Ved hjemkomst

PST varsler Vestfold politidistrikt som igjen har ansvar for å varsle kommune. For barn, ung og familier, ta kontakt med SLT koordinator. For voksne, ta kontakt med NAV leder. Dette for at kommunen kan vurdere om det er aktuelt å tilby særskilt oppfølging.

Når **Færder kommune** er den som først får kunnskap om retur av en person i denne målgruppen gir de informasjon til politiet som så varsler PST.

Inkludering, mestring og opplevelse av tilhørighet

Kjernen i forebygging av radikalisering og utvikling av ekstremisme **er den samme** som for forebygging av blant annet skolefravall, rusproblematikk og kriminalitet. Dette handler om at vi i alle områder av samfunnet må arbeide for å **motvirke utstøtelsesmekanismer** i hverdagslivet til alle barn og unge. Vi må arbeide aktivt for å forhindre at noen føler at de står på utsiden av det "store gode fellesskapet". Vi må forsøke å bidra til at unge utvikler et selvilde og en identitet knyttet til å være del av fellesskapet og ikke et marginalisert og/eller ekstremistisk miljø.

Tidlig intervensjon

Prinsippet om å tilstrebe en tidlig intervensjon gjelder også her. Det er mye mer utfordrende og ressurs-krevende å iverksette tiltak når ekstreme holdninger og verdier har fått dypt feste i enkeltpersonen, og en evt. avradikalisering innebærer å bryte med egen sosiale tilhørighet, identitet og internaliserte normer.

7. Slik går du i dialog

Det kan være utfordrende å snakke med personer som er eller er i ferd med å bli radikalisererte. Derfor er det viktig å forberede seg godt, slik at ikke frykt for å gjøre feil blir et hinder for å ta samtalen.

Den som står nærmest til å ta samtalen er den som identifiserer bekymringen. Det kan være en lærer, helsesøster, utekontakten, ansatt i barneverntjenesten og NAV eller andre i førstelinjetjenesten som har direkte kontakt med ungdom og voksne.

Mange i førstelinjetjenesten har mye kompetanse på bruk av ulike samtale-verktøy. Det finnes mye god faglitteratur på dette området. Gjennom denne vei-lederen ønsker vi å gi et lite innblikk i hvordan man kan gå fram i samtaler som omhandler bekymring for radikalisering.

Den første samtalen skal ha som formål å sjekke ut om det er fare for at personen er i en radikaliseringsprosess, og hvor langt den i tilfelle er kommet. Så må du vurdere, eventuelt sammen med andre, behov for oppfølging og hvem som i tilfelle vil være den rette instans til å gjøre dette.

Før samtalen

Ved den avtalte samtalen må første-linjetjenesten innhente tilstrekkelig relevant informasjon for å kunne vurdere hvordan du best kan håndtere saken videre. Det er viktig å gjøre de undersøkelser som er mulig om personen i forkant av samtalen. Disse bør omfatte familieforhold, vennekreter/ nettverk osv. slik at du/dere er godt forberedt. Avhengig av hvem som tar samtalen og omstendighetene rundt, bør dere avklare hvem som eventuelt bør være med under samtalen, foreldre/ foresatte, barnevern, annen tillitsperson og eventuelle behov for tolk o.l.

Innledning til samtalen

Det er viktig å legge til rette for en god atmosfære, slik at det blir enklere å skape tillit og et godt samarbeidsklima. Det er fint å starte med å småprate litt om vær og vind, og gjennom dette finne ut hvilket kognitivt nivå du skal legge samtalen på. Det er viktig å tilpasse språket slik at du ikke snakker for vanskelig eller for enkelt/banalt. Vær bevisst din egen oppfatning av personen du skal snakke med og målet med samtalen.

Underveis i samtalen

Hovedfokuset skal være å **stimulere til refleksjon** hos den bekymringen gjelder. Bruk derfor åpne spørsmål og vis interesse rundt hvem personen er, hvilke nettverk han/hun har, hvordan han/ hun fungerer på skole/ jobb, med venner, familie, fritids-aktiviteter og interesser.

Åpne spørsmål

Åpne spørsmål innbyr til refleksjon og utdypende svar og innledes med ordene hva, hvem, hvilke, hvilken, hvordan, hvor, når. Lukkede spørsmål kan fort avgrense samtalen: - har du... - liker du... - mener du at... gir mulighet til kun å svare ja eller nei.

Oppsummeringer

Dette kan du gjøre ved å si "da hører jeg at du sier... har jeg oppfattet riktig?" eller "da forstår jeg det som at... har jeg forstått deg riktig?" Det er viktig å unngå ideologiske eller religiøse diskusjoner. Det vesentlige er hva slags framtidsutsikter han/hun har for seg selv, og hvordan dette vil påvirke familie og omgivelser.

Å lytte

Vis nysgjerrighet ved å lytte aktivt. Gjør gjerne oppsummeringer underveis for å forsikre deg om at du får en riktig forståelse av det som blir sagt. La han/hun få god tid til å tenke før han/hun svarer, og legg inn korte pauser. Noen ganger må en som hjelper også tåle å være i stillhet før en går videre.

Pauser

Beregn god tid til samtalen slik at den ikke bærer preg av hastverk. La han/hun få tid til å tenke seg om og finne sine svar på spørsmålene. Pausene bør imidlertid ikke bli så lange at de føles ubehagelige eller påtatt.

Fem ting det er viktig å unngå

Det er viktig å være klar over følgende momenter som kan bidra til å lukke samtalen:

Spørreordet hvorfor. Dette er et ord som provoserer, og som kan sette personen i en forsvarsposisjon og dermed raskt «lukker/slår av» samtalen.

Ekspertrollen – Det er viktig å være ydmyk og unngå en dømmende og kritisk holdning som både kan virke provoserende og gi skyldfølelse.

Etikettfellen

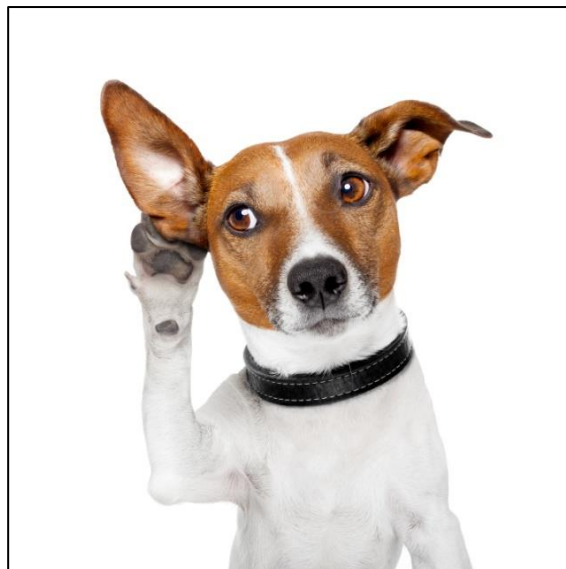
Vær nøytral og unngå å vise egne meninger og holdninger. De er irrelevante i denne situasjonen.

Argumentasjon

I samtalen er det viktig å stimulere til refleksjon hos personen du snakker med. Dette gjøres best ved å stille åpne spørsmål uten å gi uttrykk for egne meninger eller kunnskap.

Konfrontasjon

Konfrontasjon bør kun gjøres i form av en klargjøring innledningsvis, hvor du gjør rede for bekymringen og grunnen til behovet for samtalen. All annen konfrontasjon kan virke provoserende på en slik måte at det stopper opp for samtalen.

8. Nettsider og telefonnummer

Hvor ringer jeg?

- **For barn, unge og familier:**
Færder Kommune: 33 39 00 00
- NAV: 55 55 33 33
www.nav.no
- Politi: 02800
www.politi.no
- Tønsberg politistasjon: 33 34 44 00
https://www.politi.no/kontakt_oss/kontakt_ditt_politidistrikt/kontakt_vestfold/KontaktInfo_6.xhtml
- PST: 23 30 50 00
www.pst.no
- Nasjonal handlingsveileder:
www.radikalisering.no
- Barneombudet www.barneombudet.no
- Ung.no
www.ung.no
- Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)
www.rvts.no
- Regionale kunnskapssentre for barn og unge
www.rbup.no
- Likestillings- og diskrimineringsombudet
www.ldo.no
- Kompetansesenteret for kriminalitetsforebygging <http://krad.no/>
- RVTS/Helsedirektoratet/R-BUP
<http://utveier.staging.wplab.io/>
- Antirasistisk senter
<http://www.antirasistisk-senter.no/>
- Konfliktrådet i Vestfold: 22 77 7360
www.konfliktraadet.no